

ALTERNATYWA

BRONISŁAW
M I N C

Dwa scenariusze

I

Przedstawiamy porównanie dwóch programów antyinflacyjnych i ich wyników w Polsce i w Chińskiej Republice Ludowej. Scenariusz polski i scenariusz chiński różnią się istotnie i fakt ich istnienia dowodzi tego, że możliwe są programy alternatywne. Wybór programu zależy jednak od struktury społeczno-ekonomicznej i od układu sił w kraju.

Zacznijmy od punktów wyjścia obu programów. W końcu lat osiemdziesiątych oba kraje, Polska i Chiny, wykazywały dwucyfrową inflację w skali rocznej. W Polsce oficjalny wzrost cen detalicznych towarów w 1987r. wyniósł 25,3 proc. w porównaniu z rokiem poprzednim. W Chinach analogiczny wskaźnik wyniósł w 1988r. 18,5 proc. Gospodarka obu krajów znalazła się na rozdrożu.

W 1988r. rząd Rakowskiego przeprowadził "urynkowanie" cen żywności, co doprowadziło do pierwszego wybuchu hiperinflacyjnego w gospodarce. Po pewnym czasie hiperinflacja uległa zahamowaniu. Tym niemniej stosunkowo wysoki poziom cen i wysokie tempo ich wzrostu pozostały. Drugi wybuch hiperinflacji - i to na jeszcze szerszą skalę - nastąpił w styczniu 1990r. w wyniku rozpoczęcia realizacji programu Balcerowicza, którego jednym z głównych założeń jest "liberalizacja cen". I znów po pewnym czasie hiperinflacja uległa zahamowaniu, choć wysoki poziom cen jeszcze bardziej się zwiększył i inflacja pozostała.

Oba wybuchy hiperinflacyjne, które wstrząsnęły poziomem życia ludzi pracy i zdewaluowały oszczędności, zostały podjęte w wyniku decyzji rządowych. Oba też nastąpiły pomimo wysokiego stopnia monopolizacji w gospodarce polskiej. Trzeba też podkreślić organiczną więź między tymi wybuchami jako etapami do wprowadzenia "wolnego rynku" w Polsce.

Program Balcerowicza wywołał recesję gospodarczą w Polsce na skalę którą można porównać tylko z okresem wielkiego kryzysu z 1929r. i lat następnymi. W 1990r. produkcja całego przemysłu /łącznie z prywatnym/ spadła o 23 proc. w porównaniu z rokiem ubiegłym. W dwóch pierwszych miesiącach 1991r. produkcja ta spadła o 3,2 proc. w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego. A więc w drugim roku realizacji programu Balcerowicza recesja pogłębiła się! Prof. Jeffrey Sachs z Uniwersytetu Harvarda rozwija pogląd, że wprawdzie produkcja sektora państwowego w Polsce spada, ale za to rośnie produkcja przemysłu prywatnego. Na podstawie danych statystycznych za 1990r. i za pierwsze dwa miesiące 1991 r. okazało się jednak, że przemysł prywatny nie potrafił uchronić wskaźnika całej produkcji przemysłowej od spadku. Wciąż decyduje waga przemysłu państwowego, a poza tym program Balcerowicza zwiększa przez tłumienie popytu wpływa pod pewnymi względami niekorzystnie i na rozwój przemysłu prywatnego.

Dzieląc przeciętny miesięczny procent spadku produkcji przemysłowej w okresie badanym przez taki procent w okresie wyjściowym możemy obliczyć wskaźnik pogłębienia recesji. W okresie pierwszych dwóch miesięcy 1991r. wskaźnik ten wynosił 13,9 proc. Jest to wskaźnik wcale

